

enjoncats): «hi ha pel món certenes gents / qu'hom diria *acollats* en qualque grossa afera / perquè solen fer, pels carrers, / un gran remenadís de cames i de braços», Saïssat (*Catalanades*, 228); «els de Ribelles s'*acollaren* ab els francesos, ab ànim d'amparar-s'hi per lo menos fins a la font del Sant, on comensaria la dispersió», MVayreda (*La Puny*, iv, 88); «an ell no li plaïa *acollar-se* amb ningú», Víctor Català (*Lenin*, O. C., p. 974); no veig clar el següent: «a la mort està --- a l'entrant del quarto / *acolla* 'ls ulls a terra y 10 se posa a plorà» en una cançó tradicional recollida per MilàF (*Romlo*, 276F19): car no convenç suposar que sigui una expressió hiperbòlica comparada, 'ajunta, juny' = 'abaixa del tot' (però potser hi ha un encreuament amb *acalar*?); «aquell arbret --- trobant-lo ja 15 prou espigat el va esporgar y el va *acollar*, deixant-lo de mida», Joan Rosselló, *Manyoc*, 15 (d'on? ¿potser per *acogollar*?).

D'un *encollar* paral·lel a *collar* i *acollar*, sembla ser derivat un substantiu *encolla* 'grup de dos o més' 20 que trobo en valencià i menorquí (documentat ja en la *Xàvega dels Notaris*, València 1604, *RHis*. I, 303, v. 94): *dur moltes coses a l'encolla* 'portar-les totes al mateix temps' en el castellonenc Borràs i Jarque (*BSCC* xiv, 448); «mirau quin *ezemplà* / 25 d'aquest jovent! / que no tinguin talent / de coca molla! / en farem una *encolla* / de dos en dos; / 'narem a ca's Rectó / i li direm lo que passa», Camps Merc., *Folk. Men.* I, 158-9; en Ferrer Guinart, *Rond. de Men.*, p. 218, sembla ser una altra cosa. 30

Collatada ribag. 'colla nombrosa'.

1 Potser des d'ací es va passar al vulgarisme mallorquí 'anar-se'n, empendre la marxa': «dia 29 vaig *collar* cap a St. Lluís», Alcover, *AlcM collar* 3, II, § 2, com admet aquest. Però també podria ser ús absolut de 'collar el cavall per anar-se'n amb un vehicle'. — 2 «Les Poésies de R. d'Aq.», *Mém. Soc. Néophil. de Helsingfors* vi (1917), com assenyala Spitzer, *NphMgn.* xix, 8. — 3 Cf. sobretot Jal i el DCEC, s. v. *colla*; *Gloss. Naut.*, 487, 660; el *Diz. di Marina* de l'Accad. d'It.; Vidos, *Parole Marin.*, 324-9 i *ARom.* xvi, 1932, 265; i en català, *BDC* xii, 23, 24, 72; xiv, 19. — 4 Segons *AlcM (collar* 4, § 1) això és propi de l'Empordà. No nego del tot que hi sigui més freqüent. Però ho he sentit també fora d'allà i el mateix *AlcM* diu que *collar els animals* es diu a Vinaròs (per la batuda). — 5 *Gr.-IstProvMod.* II (1932), 237. S'hi adherí Fouché, *RHi.* lxxvii, 109-10, afegint-hi una altra objecció fonètica a COPULA, la del timbre diferent de la vocal. — 6 D'on un NL *La Colla* per a la partida on acampaven, a Vilallonga, que ja figura com *La Coille* en el cadastre de 1807. — 7 Recollit de primera mà, «Zur Geschichte der Dreschgeräte», *W. u. S.* I, 214. — 8 Blondheim dona útilment força dades, d'aquesta locució i afins, en cat. i llengües veïnes, si bé relacionant-ho amb el fr. ant. *coillir* = cat. (*re*)*collir*, i en judeofrancès «plier, emballer» (*Rom.* xxxix, 168), cosa poc convincent en l'aspecte semàntic, i fonèticament a penes possible: caldria 60

llavors que el substantiu fos *culla en català, *cueille en francès, *cogia en italià (i no pas it. *colla*, etc.). — 9 Veg. les cites filipines que dono en el DCEC, n. 5. Però Buzeta i els Jesuïtes precisen que les tongades d'aquesta direcció (mesos de juny i juliol, segons el *Gazetteer*), canvien en moltes *collas* més al NE. o es tornen SE. (que és el xaloc). — 10 La més superficial, i una de les més desencaminades, és la pensada recent de Wartburg (*ZRPb.* lxxviii, 28) d'identificar etimològicament aquest grup amb el fr. *coller* 'enganxar'. És clar que no es tracta més que d'una de les manifestacions de la seva coneguda grecomania, car això consisteix a dir que ve del grec. — 11 La suposició de Montoliu no es funda més que en unes poques etimologies, falses. I el resultat de COPULA, ben conegut, *colla*, *coble*, comprova que s'erra. *Rostoll* ve d'un canvi de «sufix» RE-STUPULUM > RESTUCULUM, com MANUPLUM > MANUCLUM > *manoll*, com he indicat en altres llocs. *Poll* 'pollancre' surt també d'una variant *PÖCLU, etc. Això els objecta també Ronjat (amb més detalls, vegeu allí). — 12 Que un verb per dir 'pujar' vingui d'un substantiu que signifiqui 'cim' (*puig*, ll. PÖDIUM) ni ha estat cas freqüent, ni es pot oblidar que llavors es tracta d'un cim elevat, prominent, no d'una ondulació suau. — 13 Sobre una acc. dialectal de l'it. *collare* en què vol recolzar, hauria hagut de veure el que en deien amb COLLIS, naturalment, sinó amb *collare* «torturar el pacient tirant-lo su giù con la corda» i per consegüent amb «issare le vele» (*ARom.* xv, 1931, 216). — 14 La darrera ni tan sols la localitza o documenta. Les altres, merament individuals. — 15 «Por estos mismos cerros nos habíamos repartido con unos cuantos vaqueros y arreadores: yo hacía *collera* con el capataz, y a pesar de que su caballo era de lo mejor, este mío no le iba en zaga», *D. Pancho Garuya* del xilè Guzmán Maturana, p. 142; Toro, *RHi.* xlix, 395, *AlcVenceslada*, *Voc. Andalu.* — 16 A. Villador, *Mundo Argentino*, 3-v-1939. 17 Ací es pot pensar si no hi ha un encreuament de *collar* amb prov. *cougnà* «caler un objecte qui vacille, assujettir, fixer» (*TdF*) de CUNEUS; d'altra banda cast. *colla* «última estopa que embuten los calafates». — 18 No obstant l'ex. de Vayreda, potser té encara més bon fonament en algun punt valencià: «és un pedra *molt kolà*» 'molt forta i compacta i adherida' a Algímia de la Baronia (1962): i això potser està per *quallada*. Origen encara més clar en el que escriví JPuig, «el barranc del Coll, que llavors estava *collat* de grans pins» (*BSCC* xiv, 132): ací deu significar 'ple, atapeït' = cast. *cuajado*. Potser de la idea de 'acollar-se' en «quan *collaven* a la Guixosa, ja la lluna havia cedit als primers resplendors del llustre matinal», MVayreda, *Sang Nova* iv, iv, 268, però V. més aviat el que dic a COLAR.

Collateral, V. *lateral* *Collatiu*, *collatori*, V. *conferir* (PREFERIR) *Col·lecció*, *col·leccionar*, *col·leccionista*, *collecta*, V. *collir* *Collectar*, *collectici*, *collec-*